

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.

Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1929. Štev. 2.

Posamezna šte. 2 Din.

Živo krščanstvo.

Katoliška cerkev šteje danes okrog 330 milijonov članov. Toliko je krščenih v katoliški cerkvi in se tudi izjavljajo pri popisovanju za katolike. Velika je ta družina!

Toda med temi jih je pa tudi precej, ki so samo formalno, le na zunanji člani katoliške cerkve, a v resnici so pa mrtvi udje tega občestva. Gospod sam primerja svojo cerkev mreži, v katero se vjamejo dobre in slabe ribe. Plemenite ribe ribiči poberejo, nevžitne pa vržejo proč. Drugič primerja svojo cerkev, svoje kraljestvo na zemlji, njivi, kjer je vsejana pšenica, pa je prišel sovražnik in med pšenico vsejal ljuliko, plevel. Pa je gospodar vse pustil rasti na njivi: pšenico in ljuliko. Tako tudi na njivi katoliške cerkve ni sama pšenica, ampak tudi — plevel.

V poletju se nam na sadnem drevju večkrat pripeti, da se posuši na najlepši jablani kak list, mladika, ali cela veja. Če pogledamo, kje je vzrok, pa bomo videli, da je kak mrčes ali kak zajedavec pretrgal dotične kanale, da ne more več prihajati v list ali vejo življenjski sok, in tako se na zelenem drevesu posuši list, mladika ali cela veja. Mrtvi listi, mrtve, osušene veje so tudi na velikem drevesu katoliške cerkve!

Kdo je živa mladika na drevesu katoliške cerkve? „Kdor ne veruje, bo pogubljen, je že sojen! Kdor cerkve ne posluša, je kakor pagan in očiten grešnik.“ Te besede je govoril sam Gospod, Večna resnica! In to, kar Bog reče, to drži!

Pravo, živo krščanstvo je tam, kjer je trdna vera v vse nauke, ki jih je Bog razodel in jih uči po božjem razodetju njegova cerkev, katoliška cerkev.

Človek si ne more izbrati resnic, ki njemu prijajo, ki so njegovemu srcu bolj po godu; resnica ni od nas odvisna, je večna, je nespremenljiva, ne trpi nobenih kompromisov. Dvakrat dve je le štiri. Tu ni mogoče nobeno izbiranje. Tako je tudi pri verski, od Boga razodeti resnici. Bog jo je razodel! Mali človeški razum se le osmeši, če hoče popravljati nekako Boga in si izbirati resnice, ki bi jih priznal ali ne. Sprejeti vso resnico, vse razodetje, to zahteva Bog od nas. Če le ene razodete resnice ne sprejmeš, tudi tebi veljajo besede: „Kdor ne veruje, bo pogubljen.“

Živo krščanstvo je torej tam, kjer je živa vera v vse od Boga razodete resnice.

Božja vera pa ni kako prazno priznanje matematične, računске resnice ali kakega fizikalnega zakona. Krščanstvo je vera v resnico in življenje po tej resnici! Evangelij je razodeta resnica, ki ukazuje življenje po svojih načelih, ki terja od nas praktično izvajanje resnice.

Farizeji so bili do pičice pravoverni Izraelci, a vsebina njihovega življenja je bila prazna in se ni skladala z razodeto božjo voljo. Zato jim je Gospod napovedal, da ne pojdejo v nebeško kraljestvo.

Kako lepo pojasnjuje Gospod zahteve praktičnega življenja po njegovi zapovedi v besedah: „Ne tisti, ki pravi:

— Gospod, Gospod, — tisti ne pojde v nebeško kraljestvo, ampak tisti, ki izpolnjuje voljo — zapoved — Gospodovo.“ In sveti Pavel je zaklical takim, ki nosijo le zunanjo obleko vere brez življenja, da so kakor broneč bron in zvonec žvonec. In zopet drugod povdarja sveto pismo odločno: „Vera brez del vere je prazna, je mrtva —“

Kdor ne živi po veri, po katoliških načelih, je mrtva veja na drevesu katoliške vere in se bo z njo zgodilo, kakor pravi Gospod, da bo odžagana in v večni ogenj vržena. Življenje po veri je drugi znak živega krščanstva!

„Spolnjud zapovedi!“ je zaklical Gospod mladeniču, ki ga je vprašal, kaj naj stori, da pojde v življenje.

Dolžni smo izpolnjevati vse zapovedi! Nekateri bi se radi otresli 6. božje zapovedi, drugi 7., kakemu tretjemu pa druga zapoved ni po volji; drugi zopet iščejo raznih izgovorov in razlag, da bi opravičili svoj greh in potolažili svojo vest. Toda božji zakon je tako jasen in določen, da se mu ni mogoče izogniti. Kdor ga ne izpolnjuje, ta greši proti Bogu; kdor le v enem prelomi božjo zapoved, se je pregrešil proti Bogu in je pretrgal zvezo med seboj in božjim zakonodajalcem.

Živo krščanstvo je tam, kjer se božja zapoved vestno izpolnjuje!

Življenje v drevesnih mladikah, rast, zelenitev, cvet in sad povzroča sok, ki prihaja iz korenine v drevesa.

Ta sok rastline, vir življenja rastline, primerjajo mnogi z milostjo božjo, ki povzroča v človeku nadnaravno življenje, nadnaravno vez med dušo in Bogom.

Brez milosti božje je človek nadnaravno mrtev. Kristjan brez milosti božje je kakor drevesna mladika brez soka. Kjer ni milosti, tam ni nadnaravnega življenja, tam ni živega krščanstva.

„Po milosti sem, kar sem,“ pravi sv. Pavel. „Brez mene ne morete ničesar storiti“ — nič kar bi imelo kako nadnaravno vrednost — pravi Gospod. In zopet: „Nihče ne more priti k meni, ako ga ne vleče moj Oče, ki je v nebesih.“ Krščanstvo je živo po milosti božji. Po njej postanemo nadnaravno Bogu podobni, božji sorodniki, z božjim odsvitom prešinjani, kakor žareče železo od ognja. Milost nas posvečuje, milost nam pa tudi pomaga vršiti nadnaravno dobra dela in varovati se greha, spolnjevati božji zakon.

Najboljši vrelci milosti so pa molitev in zakramenti. Kjer je živo krščanstvo, tam je molitev, tam je prejemanje sv. zakramentov. Kjer pa ni molitve, kjer ni prejemanja sv. zakramentov, tam je človekova duša nadnaravno mrtva, kakor mladika brez soka, ki ne zeleni, ne cvete in ne rodi —

Posebno bogat vrelc milosti je presveta Evharištija. Kdor ne hodi k temu studencu, usahne v njem nadnaravno življenje. . . . Postavite rastlino v lončku na solnce, par dni brez zalivanja se vam posuši. Tako nekako se „posuši“ duša za nadnaravno življenje. Od krščanstva ostane le še suha veja, le še zunanost brez življenja, brez cvetja in sadov vere.

Kako lepo pojasnjuje to resnico, da ni življenja brez prejemanja obhajila sam Gospod! „Jaz sem kruh življenja. Če kdo je od tega kruha, bo živel vekomaj. Ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi. Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje in jaz ga bom obudil poslednji dan.“

Brez Evharistije ni živega krščanstva!

In še nekaj mora odlikovati one, katerim krščanstvo ni le formalizem ampak življenje. To je to, kar imenujemo po latinsko „sentire cum exlesia“ — to je čutiti, soglašati s cerkvijo!

Jezus je ustanovil krščanstvo kot družbo, kot družino, kot kraljestvo božje na zemlji. V družini mora pa vladati družinski duh enotnosti, skupnosti, ljubezni, soglasja, ljubezni do domače družine. V državi mora vladati patrijotizem. Tako tudi v cerkvi, oziroma v srcih, ki so res krščanska. Tu mora živeti ljubezen do cerkve, mišljenje in življenje z njo, nekaj patrijotizem do cerkve! Grdo je biti izdajalec družine, svojega naroda, svoje države, še stokrat grše pa je biti izdajalec družine, ki jo je ustanovil Kristus; postati izdajalec božjega kraljestva.

Znak živega krščanstva je ljubezen do Cerkve, čustvovanje z njo, mišljenje z njo.

Smo kristjani? Smo katoliki? Da! Dobro, bodimo dosledni, praktični katoliki, da bo naša vera res živa, da bo naše življenje res odgovarjalo tudi načelom krščanstva!

Naj cvete res živo krščanstvo v našem narodu!

Skupna molitev.

Prvi kristjani so zelo mnogo skupno molili. Zbirali so se zvečer in skupno opravljali svoje molitve. Navadno so se razdelili v dva zbora, ki sta eden drugemu odgovarjala. Pri molitvi so zelo mnogo peli, morda se je vršilo večina skupnih molitev v obliki petja. En zbor je pel eno kitico psalma in drugi mu je odgovarjal z drugo.

Tudi danes je precej skupne molitve v krščanskih družinah in v cerkvi. Toda skupna molitev po naših družinah in tudi neredko po naših cerkvah je skoro nekaka karikatura molitve. Mnogi prav hitijo pri molitvi, neredko se cele besede pri molitvi izpuščajo, eden drugega prehitujejo in tako je skupna molitev neko brezmiselno drdranje in prehitavanje. Potem ni čudno, če dejansko nekateri niti očenaša ne znajo moliti pravilno, ker ga nikdar v življenju niso prav molili. Če ga vprašaš moliti očenaš, pa ti nekaj pomečka, cele besede izpusti, nekaj brbra brez smisla in brez pravega pomena. To ni nobena molitev!

Med Nemci, posebno v Porenju, po župnijah zelo lepo molijo skupno. Vsaka beseda se razloči, vse razumeš, čeprav cela cerkev moli! Pri nas redko kje moreš razločiti pri skupni molitvi besede in posamezne prošnje. Eden čez drugega prehitujejo in tako se ti zdi, kakor da bi po cerkvi stresal žakelj orehov brez reda.

Nekaj lepega in veličastnega je lepo, urejena skupna molitev, ko vsa cerkev ali vsa družba enakomerno izgovarja besede in skupno, kakor po nekem taktu moli, da se sliši in razume vsaka beseda! Taka molitev je kakor neka pesem! Pevci vsi enakomerno pojejo in izgovarjajo besede. Kako grda bi bila taka pesem, ko bi pevci skušali eden drugega prehiteti, če bi vlekel vsak po svoje! Kako lepo pa je, če pevci po taktu vsi enakomerno pojejo, kakor iz enega grla. Skupna molitev mora biti podobno urejena, kakor skupna pesem!

Da bo pa skupna molitev res lepa, je treba, da molimo počasi, da molimo s presledki, da pri molitvi pazimo eden na drugega, da se ne prehitavamo med seboj.

Pri očenašu moramo paziti, da posamezne prošnje izgovarjamo po smislu ločeno in da med vsako prošnjo napravimo mal presledek. Torej takole: »Oče naš, kateri si v nebesih! — — Posvečeno bodi tvoje ime; — — pridi

k nam tvoje kraljestvo; — — zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji. — — Daj nam danes naš vsakdanji kruh; — — in odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom; — — in ne vpelji nas v skušnjavo; — — temveč reši nas hudega. — Amen.«

In češčena Marija se tako moli: Češčena Marija, milosti polna; — — Gospod je s teboj; — — blažena si med ženami in blažen je sad tvojega telesa, Jezus. — — Sveta Marija, Mati Božja, prosí za nas grešnike, — — zdaj in ob naši smrtni uri. — Amen.«

Opozorjam posebno na prošnjo v očenašu: »zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji.« To je ena prošnja z enotno mislijo; kjer prosimo, da bi mi na zemlji božjo voljo tako izpolnjevali, kakor jo izpolnjujejo svetniki in angeli v nebesih. Nekateri izgovarjajo to prošnjo tako, da v sredini prošnje, koncem — zgodi se tvoja volja —, napravijo mal presledek. S tem pa dobi prošnja in molitev čisto napačen pomen in zato nekateri čisto napačno molijo: »Zgodi se tvoja volja — — kakor je v nebesih, tako je na zemlji!« To se pogosto sliši, ker ljudje ne umevajo, kaj molijo! V nebesih ni nikoli tako, kakor je na zemlji! Bog varuj, da bi bilo tako! Ravno tako se tudi v eni sapi izgovarja prošnja: »in odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.« ker je to enotna, skupna prošnja.

Prosim torej, da bi v naši župniji skupno molili, razločno, počasi in s presledki! Če bi tudi kdaj kak duhovnik po stari navadi hitro molil, vsejedno po cerkvi počasi, razločno in s presledki molite. Boljše je manj molitve, pa ta bodi lepa, kakor pa dolge molitve, zdrdrane brez pobožnosti in brez smisla, da ne bodo tudi nam veljale besede, s katerimi se je Gospod pritoževal čez molitev Judov: »To ljudstvo me časti le z jezikom in ustnicami, njegovo srce je pa daleč od mene.«

Pogrebna štolnina.

Za različna cerkvena opravila se računa štolnina, to so prispevki za duhovnika, cerkev in cerkvene služabnike.

Neredko se tu in tam sliši ostra sodba o veliki štolnini, posebno pri pogrebi. Sorodniki umrlega tožijo, koliko jih stane pogreb in nepoučeni ljudje mislijo, da vse to pobere duhovščina za sebe.

Pred par leti so iz neke oddaljene župnije pripeljali v Kranj dva mrliča. Ob tej priliki se je po mestu razširjala novica, da je dotični župnik, od koder sta bila mrliča pripeljana, računal za pogreb celih 12.000 dvanajst tisoč Din. Seveda se je nad tem »silnim« računom zgražala vsa javnost. Pokojni gospod dekan se je informiral pri dotičnem župniku, koliko je računal za pogreb, pa je dobil odgovor: »Račun za pogreb N. N. je znašal: župnik 20 Din, cerkev 20 Din, cerkovnik 30 Din; skupno 70 Din; dotični gospod, ki je plačeval pogreb, je dal 100 Din in ni hotel vzeti ničesar nazaj.« Taka je bila torej resnica, med ljudstvom se je pa širilo, kakor da bi bil računal celih 12.000 Din!

Pred par leti je bila na Primskovem pokopana neka ženska oseba. Med ljudstvom se je pojavila govorica, kakor da je pokojni g. dekan računal 750 K za pogreb in tudi nad tem računom se je marsikdo zgražal, ker se je zdelo, kakor da je župnik za se toliko računal. Resnica je bila pa ta, da je znašal račun za pogreb 550 K in od tega so prejeli zvonarji 400 K, cerkvenik 60 K, cerkev na Primskovem 20 K, duhovnik pa 60 K.

Teh par zgledov naj zadostuje, da se vidi, kako po krivici neredko ljudje obsojajo duhovnike radi štolnine!

Vsakemu duhovniku je to zelo mučno, če mu verniki očitajo nekako umazanost v denarnih zadevah. In odkrito povedano, meni bi ne bil noben očitek tako neprijeten, kakor ta, da od ljudi zahtevam nekaj, kar ne gre in kar je preveč. Za to se mi zdi potrebno, da odkrito pojasnim

vprašanje pogrebne štolnine, da zavarujem sebe pred kakim krivičnim sumničjem in pa da branim dobro ime drugih duhovnikov.

Pogrebi v Kranju so troje vrst: Pogreb I. razreda s tremi duhovni, ali več, če kdo želi; pogreb II. razreda z dvema duhovnikoma in pogreb III. razreda z enim duhovnikom.

Za pogreb I. razreda s 3 duhovniki se računa 620 Din in sicer je v tem prispevek za cerkev, za pokopališče, za grobarja, za cerkvenika in za zvonjenje, za strežnike in za pokopališko cerkev. Posameznih postavk ne bom razlagal, omenjam pa, da od tega dobi duhovščina zelo majhen del. Poleg tega dobi duhovščina in cerkveni služabniki še vsak po eno svečo, če jo pa seboj prinesejo, jo pa stranka plača v gotovini.

Za pogreb II. razreda se računa za vse kakor zgoraj skupno 305 Din.

Za pogreb III. razreda pa 171 Din za vse skupaj: za duhovnika, za župno in pokopališko cerkev, za organista in cerkvenika, za strežnike in za grob.

Nekateri naročajo zvonjenje cugov pri pokopališki cerkvi, pri podružnicah, svečnike in drugo, to pa znese precejšnjo svoto, od katere pa ne dobi duhovščina niti pare ne!

Pri vsakem pogrebu se da lahko podroben račun in vsak vidi na lastne oči koliko znese vsa štolnina.

Nekoč se je v neki tuji župniji zgodil slučaj, da so sorodniki naročili velik in pompozni pogreb. Domači župnik je naročil celo duhovnika iz tuje župnije in ga tudi plačal. Stranka pa računa ni hotela plačati! To je umazano, da naročajo veliki pomp in se nekako bahajo z imenitnim pogrebom, plačati pa nočejo ne zvonarjev, ne cerkvenika, ne drugih, ki imajo opraviti pri pogrebu. Kako pa naj pride cerkvenik do tega, da bi najemal ljudi za zvonjenje in se še sam potil — še »za boglonaj« ne!

Grdo bi bilo, če bi duhovnik stiskal iz ljudi denar, nelepo pa tudi, če bi verniki očitati duhovniku tistih par borih grošev, ki mu jih dajo! Še grše pa je, če se neresnične vesti širijo okrog in se s tem škoduje na dobrem imenu duhovniku!

Prepričan sem, da je v naši župniji šarmantnost doma in neka noblesa v denarnih zadevah glede cerkve in štolnine. Če so kdaj nastale kake govornice radi tega in morda kako zgražanje, je bilo krivo temu to, ker ni bilo pravih informacij. Za to se mi je zdelo potrebno, da to zadevo javno pojasnim, da ne bo nobene prilike več za kako nesporazumljenje.

Povdarjam, da bi bilo zelo neprijetno za nas duhovnike zahtevati tudi pare od reveža. Kdor je reven in mu ni mogoče plačati stroškov, naj pač ne naroča pompozni pogrebov, naj pove takoj pri naročilu pogreba brez strahu, da mu je težko plačati štolnino in duhovniki bomo vsak tak pokop izvršili brezplačno.

Statistika.

V letu 1928. je bilo v kranjski župniji 82 rojstev, med temi 6 nezakonskih, 44 dečkov in 38 deklic.

Porok je bilo 23, drugam se je šlo poročiti 19 parov. Mrličev je bilo 58, in sicer 31 moških in 27 ženskih. Obhajila se niso štela, po približni cenitvi je bilo v župni cerkvi okrog 35.000 obhajancev, v zavodu sv. Vinka ca 10.000 — torej skupno okrog 45.000 obhajil.

V nedeljo, dne 13. januarja smo sešeli vse obiskovalce službe božje v župni cerkvi. Pri 6. sv. maši je bilo 600 oseb, pri 8. jih je bilo 1100 in pri 10. pa 739. — pri popoldanski službi božji 300. —

Kaj pove statistika?

Glede rojstev je naša župnija na zelo slabem! Pri okrog 4600 in še več župljanih le 82 rojstev pomeni, da vlada v naši župniji — bela smrt! Otrok ni, ker jih mnogi nočejo imeti! Normalno bi moralo biti pri približno 5000

prebivalcih okrog 165 rojstev! Torej najmanj še enkrat toliko rojstev bi morala imeti naša župnija, če bi bila normalno — na normalni višini! Ob priliki bo treba napraviti statistiko, koliko družin je še od onih, ki so bile pred 100 leti v župniji; takrat se bo pokazalo, kako izumirajo v mestu cele družine in kako prihaja naraščaj družin od zunaj, s kmetov.

Glede obhajil tudi ni posebno zgledna naša župnija. Če upoštevamo, da posebno v adventu in postu prihajajo cele množice okoličanov k sv. zakramentom v Kranj, potem je ca 35.000 obhajil — res prevelika ponižnost!

Pri štetju obiska službe božje smo naleteli na precej neugodno nedeljo, ko je vladal silen mraz. Pri prvi sv. maši je gotovo drugače kake 200 ljudi več, kakor jih je bilo tisto nedeljo. Če odbijemo ca 800 otrok do 8. leta, potem kake 400 bolnikov, starčkov in takih, ki niso mogli radi slabe obleke k sv. maši, bi to zneslo ca 1200 ljudi, ki niso bili dolžni priti k sv. maši. Pri sv. maši je bilo to nedeljo celotno 2439 ljudi. Če prištejemo k temu številu one, ki niso bili dolžni priti k sv. maši — to je 1200 ljudi in odštejemo skupno svoto teh in navzočih — 3639 od števila duš v župniji ca 4600, — pa vidimo, da ne prihaja neopravičeno v nedeljo k sv. maši okrog 900 ljudi — Tudi na to število ne smemo biti ponosni —! Vsled neugodnih vremenskih razmer je sicer slika zelo nepopolna. Prihodnjič bomo izvedli tako štetje enkrat poleti in takrat bomo primerjali obisk nedeljske službe poleti s tem po zimi, pa se bo pokazala prava slika.

Duh. svetnik Fran Pokorn.

Iz cerkvene zgodovine Kranja.

(Nadaljevanje.)

L. 1507.¹ piše cesar Maksimiljan iz Lindaw-e Dominiku kardinalu Grimdu tako-le: „Župno cerkev v Kranju želimo utelesiti ljubljanskemu škofu v polnem pravu (plaeno jure). Ker pa v duhovnem oziru spada ta cerkev pod Vašo jurisdikacijo, namreč pod oglejsko škofijo, zato blagovolite temu vtelesenju pritrditi. V tem oziru bodite naklonjeni ljubljanskemu škofu Krištofu, našemu svetovavcu.“ In oglejski očač Dominik je na to pismo cesarjevo zapisal svoj: „Placet et fiat,“ kolikor premoremo v Gospodu. — S tem je cesar kranjsko župnijo podaril z vsemi pravicami ljubljanski škofiji. Od tega leta do današnjih dni imajo ljubljanski škofje patronat nad njo. — Škof Krištof Rauber je namreč prosil cesarja zato. Uslišal je njegovo prošnjo in mu takoj potem, ko je odposlal pismo oglejskemu očaku naslednjega dne 17. avg.² iz Lindave (Lyndaw) pošlje svoje podarilno pismo, v katerem mu pove tudi vzroke, zakaj da mu izroča patronat z vsemi pravicami brez pridržka nad kranjsko župnijo, in jo v polnem pravu vtelesuje ljubljanski škofiji za vse prihodnje čase tako, da niti on, niti njegovi nasledniki na avstrijskem prestolu ne smejo glede tega delati kakih ovir in zmešnjav. Izroča mu „patronat“ in „duhovno fevdstvo“. Zakaj? Zato, da mu izkaže svojo naklonjenost, ker je on in njegov prednik njemu in njegovim prednikom in vsej avstrijski hiši tako zvesto in pridno in koristno služil in na razne načine bil v pomoč ter, da bi tako bilo še v prihodnje.

V tistem času je pa oskrboval kranjsko župnijo znameniti in za Kranj jako zaslužni mož, dr. Matija Operta, o katerem bomo pozneje več povedali. Umrli je začetkom poletja l. 1511, torej ga l. 1512.³ ni bilo več v Kranju med živimi, marveč v grobu, kljub pomotni trditvi g. svetnika Lavtižarja. Znano pa je, da je l. 1511. velik potres meseca marca uapravil velikansko škodo po vsem Kranjskem. Tudi škof Krištof Rauber jo je občutil. Da bi si pomnožil svoje

¹ Kranjski župni arhiv: platnice urbarija iz l. 1601.

² Škof. arhiv. F. 13, št. 1. in 2.

³ Lavtižar: Zgodovina Kranja str. 15.

dohodke, zato je po smrti omenjenega kranjskega župnika sprejel župnijo in vso zapuščino pokojnega v svojo last in posest ter se dne 29. avgusta 1511.⁴ dal po svojih oskrbnikih in namestnikih (prokuratorjih) umestiti. Pri tej priliki je izdal po njih tudi svojo zavezo (reversales). — Obseg zavezbe je ob kratkem sledeči: 1. Napominanega dne za vlade papeža Julija II. v osmem letu, zjutraj ob osmi uri sta prišla škofova odposlanca: Andrej, tačasni kapitelški vikar v Ljubljani in škofov hišnik ali oskrbnik ter Auguštín iz Laškega (Tüffer), posvečeni župnik in naddijakon v Pilštanju, točasni škofov kancelar, k mestnemu sodniku, svetovalcem in občinstvu mesta kranjskega, zbranim v odprti hiši Khamawnovi, držeč v roki cesarsko pismo glede vtelesenja župnije kranjske škofovi mizi in drugo pismo cesarjev glede vtelesenja na sodnika in svetovalstvo in občino mestno z ozirom na župno in zapuščinsko imetje pokojnega župnika Matije Operta, katera pisma naj se jim prebero, da jih dobro razumejo, kakor se zahteva, da se po njih potem tudi spoštljivo ravnajo.

2. V teh pismih je tudi jasno označeno, da naj se škof in njegovi nasledniki pri napominjani cerkvi glede službe božje in drugih župnijskih pravic vestno ravnajo tako, kakor je od nekdanj v navadi in prav po volji cesarjevi in kakor je škof obljubil cesarju se ravnati.

3. Ker je pa ta cerkev utelesena in ustanovljena, se spodobi, da se župnija tako upravlja, kakor je potrebno in pošteno, pred vsem, da omenjeni sodni svet in občina, napominjani škofovi prokuratorji oziroma škof in njegovi nasledniki, tudi župna cerkev z vsemi pripadki brez izjeme, zvesto, brez ugovora, zlasti pri sledečih stvareh neovirano, za trdno, za večne čase zaobljubijo, zagotove in izpovedo, da bodo držali sledeče: Župna cerkev in vse njene podružnice znotraj in zunaj mesta naj izvršujejo svoja bogoslužna opravila, sedanje in prihodnje bratovščine, kakor do sedaj navadno, nemoteno in hvalevredno. Sodni svet in občina tudi vse bratovščine naj pri vseh svojih ustanovljenih fevdih kot ustanovniki, kakor je od nekdanj navada, sprejemajo kaplane, šolnike, cerkvenike in ključarje ter naj pazijo na vse dragocenosti cerkveno, sedanje in prihodnje: kelihe, monštrance, križe, posvečene in neposvečene, srebrne in zlate, vse naj imajo v svoji oblasti in oskrbi in ne župnik kot škof v Ljubljani, naj se ne bori zato, marveč kakor je od nekdanj v navadi. Tudi škof in njegovi nasledniki naj pri župni cerkvi na noben način ne dopuste, da bi se kaj odstranilo, in tudi pri podružnicah ne, najsi je premakljiva ali nepremakljiva dragocenost, marveč skrbe, da se tudi ukradeno nazaj vrne.

Dobrodelni vestnik.

Vincencijeva družba v Kranju. Dne 29. decembra 1904. je pokojni dekan Anton Koblar ustanovil Vincencijevo družbo v Kranju. Njena pravila je potrdil škofijski ordinariat v Ljubljani dne 1. marca 1905. Pravih članov je bilo 1. 1906. lepo število — 172, podpiranih revežev 33. Namen družbe je podpirati reveže in bolnike.

Vincencijeva družba se je prva leta lepo razvijala. Kupila je nekaj posestva ob župnijskem zemljišču pri Žolariji. Tam se je zgradila sirotišnica, obstoječa iz dveh hiš, katerih ena stoji na svetu Vincencijeve družbe, druga pa na župnijskem zemljišču. Vincencijeva družba je dobila v hišo usmiljenke iz Zagreba, ki so vodile sirotišnico in oskrbovale tudi bolnike po hišah. Poleg tega se je v zavodu ustanovil tudi otroški vrtec. Pokojni g. dekan je pred par leti želel, da bi se v zavod sprejemali tudi dijaki, sestre usmiljenke so se izjavile, da po svojih pravilih ne morejo imeti dijakov v redovni hiši in so odpovedale pogodbo. To odpoved je g. dekan sprejel in zaprosil takoj na to šolske

sestre v Mariboru, da bi sprejele vodstvo zavoda. Tako so prišle pred dobrimi par leti v Kranj šolske sestre, ki danes oskrbujejo ta zavod. Pokojni gospod dekan je posebno želel, da bi se kmečka dekleta izobrazile bolj v gospodinjstvu in zato je ustanovil v sirotišnici še kmetijsko-gospodinjstvo šolo, ki je danes tudi nastanjena v zavodu.

To je kratka zgodovina tega zavoda.

Zadnja leta pokojni gospod ni več zmogel vsega dela in tako ni mogel sklicevati sej Vincencijeve družbe. Skrb za reveže se je omejila le na razdelitev mesečnih podpor, kar so požrtvovalne članice odbora, oziroma predsedstva vršile kar same brez sej.

Od začetka do danes je predsedovala Vincencijevi družbi **gospa Leopoldina Šavnik, torej celih 25 let.** Še živeče članice predsedstva so bile poleg predsednice še gospe oziroma gospodične: Ivana Logar, Ivana Colnar-Andersdvald, Marija Grošelj, Marija Nadižar, Frančiška Pernič, Marija Rooss in Ivana Šorli.

4. januarja se je sklicala seja predsedstva. Pri seji se je predvsem ugotovilo posestno stanje in so se prebrala družbena pravila.

Konstatiralo se je, da obstoji premoženje družbe iz družbenega posestva s hišo in gospodarskim poslopjem vložek katastralne občine Kranj št. 219. in sicer parcela št. 278. V denarju je last Vincencijeve družbe več hranilnih knjižic v skupnem znesku 41.523. Članarina za redne podporne ude se je določila z ozirom na spremenjene razmere na Din 12 na leto.

11. januarja se je vršila druga seja. Pri tej se je sklenilo, da se skliče občni zbor Vincencijeve družbe za nedeljo, dne 20. jan. v zavodu z dnevnim redom: Poročilo o stanju in delovanju Vincencijeve družbe in volitev predsedstva. Razpravljalo se je o ureditvi zavoda in organizaciji oskrbe revežev v Kranju, o čemer se poroča na občnem zboru.

Občni zbor Vincencije družbe. V nedeljo 20. jan. se je vršila v kapeli našega zavoda najprej mala cerkvena pobožnost s pridigo in litanijami za člane Vincencijeve družbe. Po litanijah se je vršil v zavodovi obednici občni zbor, ki ga je otvorila in vodila podpredsednica gospa Ivana Logar. Gospa predsednica Leopoldina Šavnik je pismeno sporočila, da se vsled slabega vremena in iz zdravstvenih oziror ne more udeležiti občnega zbora, kateremu pa želi mnogo uspehov in da zopetne izvolitve ne more več sprejeti.

Družbeni vodja je poročal na kratko o zgodovini Vincencijeve družbe. Spominjal se je v daljšem govoru pokojnega voditelja in ustanovitelja Vincencijeve družbe gospoda dekana Antona Koblarja, katerega zasluga je, da se je družba ustanovila, ki je pred vsem s svojimi žrtvami sezidal obe zavodovi hiši, ki je pa tudi po svoji smrti zapustil Vincencijevi družbi oziroma sirotišču lepo premoženje. V svoji oporoki je volil sirotišču Din 10.000, lani je razširil zavod, popravil gospodarsko poslopje, kar je stalo okrog 70.000 dinarjev, a je vse plačal, poleg tega je pa še zapustil v dobrodelne namene lepe svote, ki bodo omogočile družbi razširiti njen delokrog. V znak počaščenja pokojnika so navzoči vstali in mu zaklicali trikrat slava. Za vse velike žrtve naj mu bo dobri Bog velik plačnik! Vodja se je spomnil tudi drugih umrlih članov družbe, ki so požrtvovalno delali na karitativnem polju Vincencijeve družbe.

Posebno se je še spomnil gospe predsednice Leopoldine Šavnik, ki je predsednica družbe od početka do danes, torej celih 25 let. Ves ta čas je gospa predsednica vestno varovala in hranila družbeno gotovino in skrbela, da so se iz njenih obresti podpirali reveži, čeprav ni bilo zadnja leta nobenih družbenih sej, ki jih sklicuje navadno voditelj družbe. V znak hvaležnosti in priznanja za njeno 25 letno požrtvovalno delo jo je občni zbor izvolil soglasno za častno predsednico.

Dajte prihodnjic.

⁴ Škof. arhiv: F. 13. št. 2. v nemškem prepisu.

Oznanila za februar župnije Kranj.

1. Prvi petek v mesecu, ob 6. sv. maša z blagoslovom.

2. Svečnica, praznik Marijinega očiščevanja — nezapovedan praznik. Ob 6. sv. maša z blagoslovom, ob 10. pridiga, na to blagoslov sveč, procesija in slovesna peta sv. maša z dvema blagoslovoma. Popoldan ob 2.30 slovesne pete litanije in na to darovanje sveč.

Po litanijah je **poduk za velikonočno spoved za vse fante iz mesta in vasi.**

3. II. predpepelnična nedelja, služba božja po navadi, popoldan ob 2. ura molitve, pete litanije presv. Srca Jezusovega, po litanijah je shod za žensko Marijino družbo in objednem velikonočni poduk za vse žene v Ljudskem domu.

10. Pustna nedelja, ob 6. sv. maša z blagoslovom, sv. Rešnje Telo ostane izpostavljeno do 6. ure zvečer, ob 10. je peta sv. maša z dvema blagoslovoma. Popoldne ob 3. pridiga in na to litanije presv. Srca Jezusovega. Uro molitve naj molijo od 2. do 3. fantje in možje, k tej uri molitve vabimo tudi gimnazijske dijake, ki naj bodo pri uri molitve pač častno zastopani. Molila se bo 1. ura.

11. Ponedeljek v 40 urnem češčenju sv. Rešnjega Telesa. Ob 6. sv. maša z blagoslovom, sv. Rešnje Telo ostane izpostavljeno do 6. ure zvečer. Od 2. do 3. je skupna ura molitve za dekleta in se moli 8. ura. Ob 3. pridiga in litanije presv. Srca Jezusovega. Ob 10. peta sv. maša z blagoslovom.

12. Pustni torek, ob 6. sv. maša z blagoslovom, ob 9. uri dopoldne pridiga in na to slovesna peta sv. maša z dvema blagoslovoma. Popoldne ob 4. slovesne litanije presv. Srca Jezusovega in zahvalna pesem, sklep 40 urne pobožnosti.

13. Pepelnična sreda, začetek 40 dnevnega posta, ob 8. slovesen blagoslov pepela in pepelenje in na to sv. maša.

Za časa 40 dnevnega posta bo **križev pot** vsak petek zvečer ob 6. V postnem času se v velikem številu udeležujte te lepe pobožnosti. **Postni govori bodo ob nedeljah ob 2. popoldne.**

17. Prva postna nedelja, spomin kronanja papeža Pija XI., ob 10. bo peta sv. maša z blagoslovom in zahvalno pesmijo. Popoldne ob 3. po litanijah je velikonočni pouk za moše iz mesta in vasi. Molitvena ura za dekleta, moli se 3. ura.

Kvaterni teden, v petek strogi post — to je zdržek mesnih jedi in le enkratno nasičenje na dan, v sredo in soboto se pa smejo uživati mesne jedi, a ostane dolžnost pritrpati si pri jedi tako, da se le enkrat na dan nasitimo.

24. II. postna nedelja — kvaterna, ob 6. sv. maša z blagoslovom. Podoldne po litanijah je shod za deklško Marijino družbo.

Velikonočni pouk je za žene v nedeljo 3. februarja, za mladeniče na Svečnico, za moše v nedeljo 17. februarja, vselej popoldne po litanijah. Ta pouk je zelo važen. V cerkvi, kjer so vsi stanovi in vse starosti zastopane, dostikrat ni mogoče govoriti o raznih stanovskih zadevah posebno radi otrok ne. Velikonočni pouk je skoro edina prilika za to. Prosim, da se velikonočnega pouka udeležite kolikor mogoče vsi odrasli farani! Za Primskovo je velikonočni pouk v primskovskem župnišču, za vse druge župljane pa v dvorani Ljudskega doma.

Dekliška Marijina družba ima ta mesec mesečni shod v nedeljo 24. februarja, ker je vse druge nedelje dvorana Ljudskega doma zasedena. Skupno mesečno sv. obhajilo je v nedeljo 24. februarja.

Velikonočna spoved. Čas za velikonočno spoved je od pepelnične srede do praznika presv. Trojice, to je do prve nedelje po Binkoštih. V tem času je pod smrtnim grehom dolžan vsak katolik prejeti sv. zakramente. Prosim, da ob pravem času prejmete velikonočne zakramente, da

ne odlašate s spovedjo na zadnje dni pred velikonočjo, ko potem ni mogoče priti na vrsto. Meščani naj po možnosti pridejo k spovedi ob delavnikih. V postu se bo spovedovalo vsak dan razen ponedeljkov in sicer zjutraj, ob sobotah pa tudi zvečer. Po možnosti naj pač vsak prejme vsaj sv. obhajilo v domači župni cerkvi. To je nemožato, da se nekateri tako boje pokazati se v domači cerkvi pri obhajilni mizi! To je pač znak malenkostnih ozirov — V našem katoliškem življenju mora biti nekaj možatega in odločnega, ne pa smešne — boječnosti —! Nikodemstvo pač ni častno!

Župnija Šmartno.

Statistika

Rojenih v l. 1928 skupno **81**, med temi 7 nezakonskih, oklicanih 35 parov, poročenih 31 parov.

Umrlih **56**, in sicer: v starosti do 7. leta jih je umrlo 24, od 7.—20. leta 0, od 20.—30. leta 2, od 30.—40. leta 1, od 40.—50. leta 4, od 50.—60. leta 3, od 60.—70. leta 10, od 70.—80. leta 7, od 80.—90. leta 4.

Vsled starosti je umrlo 11 oseb, najstarejša je ućakala 90 let; vsled pljučnice so umrle 4, vsled revmatizma 1, vsled mrtvovuda 3, vsled želodčnih bolezní 2, vsled jetike 2, vsled vodenice 2, vsled pretresenja možganov 1, vsled udarca na glavo, ki ga je dobil ob priliki gasilske veselice, je končal življenje 1. — Dva, oba tujca sta končala sama svoje življenje, — eden, občinski tajnik iz Bleda se je obesil v gozdu, — drugi, čevljar iz Metlike, je skočil pod lokomotivo.

Otroke je končala večinoma božjast.

Najbolj zdravi so bili ljudje v jeseni; — v mesecih oktober in november je imel grobokop počitnice. — 22 letna Juliana Trtanj, učiteljica v osnovni šoli v Bedekovščini na Hrvaškem, — je umrla v čakalnici na kolodvoru.

Kronika

Dne 10. januarja t. l. je umrl v Srednjem Bitnju št. 5. Zavrl France, po domače Brenk, posestnik-užitkar. Rojen je bil 8. decembra 1852.

15. jannarja pa je umrl njegov sosed Lovrenc Porenta, po domače Golob, posestnik v Srednjem Bitnju št. 5. Rojen je bil 8. avgusta 1852. — Lansko leto je na tihem obhajal zlato poroko; — nad 50 let je bil skrben ključar podružne cerkve sv. Uršule v Srednjem Bitnju, — skozi dolgo vrsto let je bil občinski odbornik in predsednik krajnega šolskega sveta. — Naj počiva v miru.

Tudi v našo župnijo se je zanesla hripa. Malo je hiš, posebno v Stražišču, brez bolnika, — v nekaterih hišah jih je še po več v postelji; so pa izključni lahki slučajji obolenja.

Nek dobitnik, ki pa neče imenovan biti, — je kupil za župno cerkev krasen kip sv. Terezije od Deteta Jezusa. — Ko se pripravi primeren prostor v cerkvi, se bo kip slovesno blagoslovil.

V župnijo Šmartin se je priselilo zadnjih par let veliko delavcev iz drugih krajev. Večinoma mislijo tukaj za stalno ostati, nekateri so si napravili svoje hiše, torej niso tukaj tujci, — ampak so postali tukajšnji župljani. — Večina izmed teh — pa je pozabilo, — da bi se zglasili pri župniku, da jih vpiše v župnijsko knjigo in da jih spozna. Marsikdo bo imel pozneje zadrege, ako je to zglasitev opustil. Potreboval bo podpise in potrdila od župnega urada, — razne izpise iz farnih knjig, katerih pa župnik ne bo mogel dati, ker jih nima vpisanih v svojih knjigah, — in morda — ko mu bo najbolj neprilčno, bo moral iti po te izpise — daleč — v svojo rojstno župnijo. — V interesu dotičnikov je, da se zglase pri župniku, da tako postanejo tudi formalno tukajšnji župljani. Saj to store lahko ob nedeljah po božji službi.

Oznaznila

2. februarja: Ob 6. uri prva sv. maša, pred sv. mašo vesoljna odveza za III. red. — Ob 9. blagoslov sveč in procesija okrog cerkve, sv. maša z blagoslovom, po sv. maši darovanje sveč za cerkev. — Verniki se opozarjajo, naj pridejo s svečami pravočasno, da blagoslova ne zamude. — Popoldan ob 2. pete litanije Matere Božje z blagoslovom, — potem shod Marijine družbe v stari šoli.

3. februarja: II. predpepelnična nedelja. — Ob 6. in 9. duhovno opravilo po navadi. — Popoldan ob 2. krščanski nauk in litanije.

8. februarja: Sv. maša pri altarju Srca Jezusovega z blagoslovom. — Prvi petek v mesecu.

10. februarja: III. predpepelnična nedelja; Ob 6. in 9. duhovno opravilo po navadi. — Popoldan ob 2. litanije,

11. februarja: Spomin prikazanja Marije Device v Lurdu. — Ob pol 7. sv. maša v lurški kapelici.

13. februarja: Pepelnica. — Začetek 40 dnevnega posta. — Ob 8. blagoslov pepela, pepelenje in 2 sv. maši.

14. februarja: Sv. Valentin. — V Stražišču pri altarju sv. Valentina ob 8. soseskina sv. maša.

15. februarja: Po sv. maši križev pot.

17. februarja: I. postna nedelja. — Ob 6. in 9. duhovno opravilo po navadi. — Popoldan ob 2. krščanski nauk in litanije.

24. februarja: II. postna nedelja. — Božja služba kakor I. postna nedeljo 25. februarja Sv. Matija.

Pri sv. Joštu: Vsako nedeljo božja služba zjutraj ob 6., popoldan ob 2. krščanski nauk — 3. nedeljo v mesecu, to je 17. februarja popoldan po litanijah pobožnost na sv. stopnjicah z bratovščino žalostne Matere Božje.

Na Bregu: V nedeljo božja služba zjutraj ob 7., popoldanska božja služba ob 2.

Razno.

Ker ni bilo prilike, da bi se bil drugače poslovil od kranjskih župljanov in posebno od otrok na Primskovem, izpolnjujem to svojo dolžnost potom Kranjskega zvona. Vsem župljanom se za prijazno naklonjenost prav iskreno zahvaljujem. Dasi sem bil le malo časa v župniji, vendar sem odnesel iz Kranja najlepše spomine. Prav posebno pozdravljam svoje učence na Primskovem. Želim, da bi napredovali v učenju, v pridnosti in pobožnosti, da bi rastle v veselje Bogu, staršem, g. katehetu in svojim učiteljem. Bog z Vami!

Jožef Rozman,
kaplan

G. kaplan Jožef Rozman je bil s 1. januarjem prestavljen iz Kranja v Borovnico. Eno kaplansko mesto ostane začasno prazno.

Privatna ura molitve je v župni cerkvi vsak prvi petek v mesecu zvečer ob 8. Vabimo, da se te ure udeležite v obilnem številu. Moli se 3. ura.

Cerkveniška služba pri Rožnovski cerkvi v Kranju se odda. Kdor bi se za to zanimal, naj se oglasi v župni pisarni.

Darovanje za župno cerkev na praznik Razglašanja Gospodovega je prineslo Din 4.133.50. Za nepričakovano obile darove se cerkveno predstojništvo vsem darovalcem prav iskreno zahvaljuje.

Umetniške starinske slike. Po Kranju in okolici je več originalnih slik raznih slikarjev, ki imajo lepo zgodovinsko in umetniško vrednost. Po hišah take stare slike pokupujejo prekupčevalci in nudijo malenkostne svote za nje. Že parkrat so mi ponujali taki prekupčevalci v nakup celo

cerkvene slike iz Kranja in okolice. Prosim, da posestniki takih slik istih ne prodajate izven Kranja. To je naša domača umetnost in naj ostane doma. Če imate kaj takega naprodaj, bo kupila tukajšnja župna cerkev, če ima slika kaj umetniške vrednosti. Morda imate kje pod streho v prahu in med staro šaro kaj takih starinskih, originalnih, na platno slikanih slik. Da se ohranijo, jih darujte župni cerkvi. Skušal bom napraviti zbirko takih slik in morda bi bilo zelo primerno, če priredimo kdaj v Kranju tudi razstavo naše stare domače umetnosti.

Mohorjeve knjige. Kdor se še ni naročil na knjige družbe sv. Mohorja, naj to stori v kratkem. Vsaka družina naj ima knjige, ki so najlepše in najcenejše slovenske publikacije.

Ženini in neveste naj pridejo k izpraševanju ob torkih ob 5. uri pop.

Kranjska godba. Namerava se ustanoviti v Kranju godba na pihala, če se bo priglasilo dovolj mladeničev ali mlajših mož. Vsi oni mladeniči ali mlajši možje, ki imajo veselje do godbe in žele pristopiti k tej godbi na pihala kot delavni člani, naj se priklase na Svečnico: po velikonočnem pouku v dvorani Ljudskega doma. Kot člani godbe se bodo sprejeli le trezni in pošteni mladeniči in možje iz Kranja in bližnje okolice. Godba na pihala ima le potem bodočnost, če so njeni člani trezni in v moralnem oziru neomadeževani. Ti potem drže disciplino, ki je pogoj za obstanek godbe. Vse potrebno se bo razjasnilo na sestanku na Svečnico. Če bo dovelj primernih članov, se prične takoj s teoretično šolo.

Kranjski zvon. Prvo številko smo dali tiskati v tisoč izvodih. Oddalo se je okrog 800 izvodov. Gotovo bi jih šlo še več, a vsled nepoznanja razmer in oseb ni bilo še mogoče dobro urediti kolportaze.

Posamezne številke Kranjskega zvona hranite doma, da boste imeli vse številke in daste kasneje list skupno vezati. Tako boste imeli v domači knjižnici zgodovino kranjske in šmartinske župnije, in pa tudi potrebne informacije v raznih cerkvenih zadevah. Tak vezan list bo čez par desetletij prava redkost in zanimivost!

Kdor še nima prve številke, jo še more dobiti v župnem uradu v Kranju.

Zelo potrebna je vez med domačo župnijo in njenim življenjem in med onimi župljani, ki so se drugam izselili bodisi le začasno ali pa tudi trajno. Vsakega človeka nad vse zanima, kaj se godi doma, v domači župniji. Večjega veselja ne morete storiti svojim sorodnikom v tujini, posebno našim fantom pri vojaki, kakor če jim vsak mesec pošiljate Kranjski zvon. Pošilja se po pošti kakor tiskovina. Denite ga v kuverti ali zavitek, na ovoj znamko za 25 par, spodaj napišite „Tiskovina“.

Kranjski zvon se bo vselej raznašal po družinah in prodajal po ulicah in okoliških vaseh. Prodaja se vedno v sledečih trgovinah in lokalih: **Trafika na kolodvoru, trgovina J. Kušlan** na glavnem trgu, **trafika Kerč Karla** na Jelenovem klancu, **trgovina Fr. Gruden** na Primskovem, **trgovina konsumnega društva** v Savskem predmestju.

Za župnijo Šmartin oskrbuje prodajo lista g. kaplan Urbanec Franc.

Če bi kdo želel, da se mu list pošilja po pošti, plača 30 Din za celo leto naročnine.

Vsaka družina v župniji Kranj in Šmartin naj ima Kranjski zvon!